

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Stev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.958.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 26. novembra 1927.

Telefon št. 2552

STEV. 136.

Abs. ing. Vratislav Bedjanič:

Pomen ljubljanske tehnične fakultete za slovensko gospodarstvo.

Jutri se bodo vršila širom cele Slovenije protestna zborovanja, na katerih bo celokupen slovenski narod šel v boj za staro pravdo, v boj za svoje nacionalno, kulturno in gospodarsko žarišče, za slovensko univerzo.

Delovanje vsake visoke šole in s tem tudi tehnike gre v dve smeri. Na eni strani se vrše predavanja, vzgajajo se mladi strokovnjaki naše krvi v našem jeziku, ki bodo edini v stanu dvigniti naše gospodarstvo z ono ljubeznijo in z ono požrtvovalnostjo, ki jo stvar v današnjih tako težkih časih zahteva. Na drugi strani pa teče znanstveno delo v institutih pod vodstvom naših širom celega sveta slovenskih znanstvenikov — naj omenim samo imena kakor n. pr. dr. Milan Vidmar in dr. Maks Samec — ter se polagajo na ta način trdni temelji celokupnemu našemu bodočemu razvoju.

Kakor je za uspešno procvitanje tehnične visoke šole same potrebno, da leži v industrijskem kraju, tako je za industrijo in celo narodno gospodarstvo sploh potrebno, da ima v svoji sredini najvišji znanstveni zavod, ki se bo postavil na čelo napredka, ki bo dajal inicijativo in bo pokazal nove smeri.

V današnjem času se razvija tehnika z vedno hitrejšimi koraki. Delokrog inženjerja ni več omejen samo na industrijo v ožjem smislu, temveč začenja inženjer igrati glavno vlogo v vsem javnem gospodarskem življenju, naj si bo to vprašanje regulacije mest, vprašanje prometa, povzdiga kmetijstva, šumarstva, rudarstva, elektrifikacije celih pokrajin itd., itd. Tehnika postaja polagoma prvi faktor v gospodarstvu, v civilizaciji visoko stoječega naroda.

Ker pa je gospodarsko življenje na drugi strani ozko združeno s trgovino, najdemo seveda takoj vezi, ki družijo trgovino s tehniko. Kakor je trgovina eden od glavnih gonilnih momentov v razvoju tehnike, tako bo oni trgovec lažje uspeval, ki se bo opiral na boljšo industrijo. Trgovec mora sam poznati izdelke, ki jih razpečava. Moderna doba zahteva od trgovca tehnično izobrazbo, od tehnika pa trgovsko. Združeni jih vidimo v najnovejšem tipu trgovca, ki ga je vstvarila doba zadnjih let, t. j. v takozvanem trgovskem inženjerju (Verkaufsingenieur).

Dostikrat se mora trgovec, ki dobi n. pr. iz inozemstva kako blago, prepričati o njegovi kakovosti. Prej je bil prisiljen pošiljati vzorce na kak inozemski inštitut. Ta je seveda odločal v prid svojemu blagu. Danes imamo svoje inštitute in svoje ljudi na lastni tehniki.

Tako obstojijo n. pr. med drugimi na gradbenem oddelku v mehaničnem inštitutu preizkuševališča za opeko in beton, na elektrotehničnem oddelku najmoderneje urejeni laboratoriji za meritve in preizkušnje strojev, aparatov in sploh elektrotehničnih izdelkov vseh vrst. Nadalje imamo na kemičnem oddelku popolnoma urejene laboratorije, katerih se naše trgovstvo in naša industrija poslužujeta že več let. Tam se preizkušajo razne rude, olja, mila, vina itd., itd.

Razen tega se obračajo že celo vrsto let naši podjetniki v vseh slučajih, ko nastopi v njihovem obratovanju kako

težje vprašanje teoretično-znanstvenega značaja, z največjim uspehom na naše inštitute.

Tako se je že ustvarila ona sfera vzajemnega delovanja med našo gospodarsko javnostjo in našo tehnično visoko šolo. V diplomskih delih obravnavajo naši mladi inženjerji večinoma gospodarska vprašanja naših krajev, kako bi se dalo to ali ono izboljšati s pomočjo najmodernejših tehničnih pridobitev in s sredstvi, ki so nam na razpolago. Na ta način dobro pripravljeni ter o naših razmerah in potrebah poučeni absolventi so potem sposobni takoj po končanih študijah zagrabiti in pomagati našemu narodnemu gospodarstvu do one višine, da postane res samostojno gospodarstvo, ne pa hlapčevstvo in kolonija za industrijo in trgovino tujcev.

Dosedaj vidimo žalibog v vseh večjih obratih polno tujcev. To je posledica zatiranja našega naroda pod Avstrijo. Ona je dobro znala, na kak način bo najuspešneje ovirala gospodarsko osamosvojitve slovenskega naroda in s tem naravno tudi nacionalno in kulturno. Slovenski dijak ni imel slovenske realke. Prisiljen je bil vpisati se ali na nemško realko, kjer so ga odtujili njegovemu narodu ali pa iti na gimnazijo, od koder mu je pa bil otežkočen prehod na tehnično visoko šolo. Tako so postajali slovenski inženjerji redka prikazen. Še naša podjetja so si morala vzeti za vodjo inženjerja-tujca. Ti ljudje so bili seveda le v toliko bolj strokovno izobraženi kakor naši, v kolikor naši sploh niso imeli prilike izobraziti se. Zato pa tudi niso mogli naši industriji in našemu gospodarstvu nuditi one koristi, ki so jih naši krogi od njih pričakovali in za katere so jim plačevali težke denarje. Kajti ti tujci so bili in so še danes v večji meri zainteresirani na našem gospodarskem bankrotu kakor na napredku. Pomisliti pa moramo tudi na dejstvo, da bo vsak narod obdržal svoje najboljše ljudi pri sebi doma; kogar doma ne morejo rabiti, ta išče v tujini kruha. Zdaj je napočil čas, da postavimo tudi v gospodarsko-tehničnih podjetjih za voditelje svoje ljudi. Saj leži v tehničnih napravah, naj si bodo to tovarne, hiše, ceste, elektrarne, rudniki ali kaj drugega, velik del našega narodnega premoženja. Ž njim hočemo gospodariti mi sami brez vsakega vmešavanja s tuje strani.

Važnost tega dejstva so uvidela mnoga naša podjetja in so z izdatnimi sredstvi priskočila naši tehnični fakulteti na pomoč, kadarkoli je to položaj zahteval. Omenjen bodi kot primer, da poslopja tehnične fakultete ni sezidala država, ampak Zveza industrijev v Sloveniji.

Naši gospodarski krogi hočejo imeti tako važno institucijo v svoji sredini, da se lahko sami vsak čas prepričajo o njenem delovanju in uspehih ter da jim je takorekoč vedno pri roki, kadar bi rabili v svojih stremljenjih njeno znanstveno pomoč.

Če pa naj bo že v naši kraljevini samo ena tehnika, mora ista ostati tam, kjer sta gospodarstvo in industrija najbolj razvita, torej v Sloveniji. Ako pa želijo bratje Hrvati in Srbi tudi sebi take institucije, da bi dvignili svoje gospodarstvo, naj si jih vstvarijo in vzdržujejo! Mi bomo njihova stremljenja le podpirali, kajti le v složnosti je moč. V plemenitem tekmovanju se morejo roditi samo napredek in koristi za celokupno našo domovino.

Konstituiranje novoizvoljene zbornice TOI.

V petek, 25. novembra t. l., se je izvršil zadnji akt Uredbe o reorganizaciji in volilnem redu Zbornice TOI v Ljubljani z dne 30. junija 1927. Konstituirala se je novoizvoljena zbornica po čl. 35. tega famoznega skrupuala na polju naše zakonodaje, ki je s tem doživelo svoje kronanje. Gospod minister trgovine in industrije hoče gotovo biti dosleden ter hoče izvesti do kraja to uredbo, ki nosi njegov podpis, ko je kljub ustnim protestom in pismenim pritožbam organiziranega slovenskega trgovstva in obrtništva dopustil konstituiranje. Nudila se bo še prilika, da bomo navedeno uredbo, ki je zadela v vseh gospodarskih krogih in tudi pri pravnikih, v kolikor so imeli z njo posla, na najostrejšo in uničujočo kritiko, temeljito prereševali in osvetlili nesmiselnosti, katere so v njej nanizane. Slovenski gospodarski strokovnjaki, ki so pri njej sodelovali, ter ministri referenti, ki so jo izdelali, si jo bodo lahko obesili v večer spomin na svoje absolutno nepoznanje slovenskih gospodarskih potreb in možnosti njene tehnične izvršitve doma na zid, kjer bo v ponos tako njim, kakor tudi ministru trgovine dr. Spahu, bivšemu tajniku sarajevske trgovske zbornice, ki jo je podpisal in izdal.

G. minister trgovine in industrije je gladih in brzo tekočih besed, a žal počasnih dejanj, kajti rešil ni niti nešteti pritožb iz trgovskih in obrtniških krogov, niti ni v to svrhu odgodil konstituiranja zbornice. Možno je torej le dvoje. Ali hoče svojo uredbo praktično izvesti do poslednje pičice in šele potem odločati, ali pa ga politični motivi navajajo k zavlačevanju.

Predno preidemo na poročilo o prvi zbornični seji, le obžalujemo, da so organizirani slovenski trgovski in obrtniški krogi doživeli tako postopanje od strani ministra trgovine in in-

Nikar pa ne razdirajte baš tam, kjer je tehnična fakulteta najbolj potrebna, kjer že obstoji in kjer ima najboljše predpogoje za nadaljnji razvoj. Neznatni prispevki, ki jih je dala država, sploh ne pridejo v poštev. Da je ravno ljubljanska tehnika po kvaliteti danes najboljša v celi kraljevini, se ima zahvaliti le slovenskim profesorjem, slovenskemu dijaštvu in slovenski javnosti, ki se niso ustrašili v svojem idealizmu in v ljubezni do svojega naroda niti najtežje žrtve, ampak so zastavili vse svoje sile, da bi si ustvarili v politično svobodni domovini gospodarsko svobodni dom.

Iz teh razlogov moramo smatrati vsak poskus demontaže slovenske tehnike za atentat na slovensko narodno gospodarstvo.

Obsojati moramo tudi način, kako se namerava redukcija izvršiti. Zloglasni člen 44. finančnega zakona pooblašča namreč g. ministra prosvete, da takoj po koncu šolskega leta 1927-1928 ukine posamezne fakultete naših univerz, torej ravno takrat, ko ne bo niti profesorjev, niti dijaštva na mestu, da bi javnost obvestili in ukrenili vse, kar bi bilo potrebno.

Zahtevamo ne samo, da ostane ljubljanska tehnična fakulteta nedotaknjena, temveč da se jo izpopolni v vseh ozirih, kakor to zahteva naš najvišji tehnični zavod z ozirom na svoj veliki kulturni in gospodarski pomen.

dustrije, ki se je sam praktično udeleževal v gospodarskem življenju in bi kot tak moral najboljše poznati njegove potrebe in težnje. Jači pa nas zavest, da bo tudi teh razmer, ki jih je povzročila navedena volilna uredba, slej ali prej konec, ko bo enoten zakon uredil vprašanje trgovskih zbornic za vso državo. Jasno je namreč, da se gospodarskim krogom v vsej državi ne bo dalo obesiti na vrat kaj sličnega, kar je ustvarila znamenita volilna uredba za ljubljansko zbornico, ki je bila skovana pod pritiskom in v korist politične stranke, katera ima sicer za sabo največji del slovenskih volilcev, toda onih iz gospodarskih krogov pa sigurno ne.

* * *

Po 10. uri dopoldne je otvoril d. s. svetnik Albert Levičnik prvo sejo, na kateri naj bi se konstituirala novoizvoljena zbornica TOI. Izmed 48 odbornikov je bilo navzočih 46, svojo odsotnost pa sta opravičila gg. Stermečki in Kržišnik. Predsednik volilnega odbora izjavlja, da je volilni odbor končal svoje delo in preostala mu je še samo častna naloga, da je obvestil o izvolitvi nove člane ter sklical prvo sejo v svrhu konstituiranja. K otvoritvi je povabil tudi veliko županstvo in v njegovem zastopstvu prisostvuje seji šeš oddelka za trgovino in obrt v Ljubljani, dr. Marn. Nato prečita člen 35. volilne uredbe, ki govori o sklicanju novoizvoljene zbornice, o njeni otvoritvi in volitvi predsednika ter podpredsednikov. Izjavlja, da je s tem njegova naloga izvršena in prosi v zmislu čl. 35. g. Lenarčiča, da kot najstarejši odbornik prevzame predsedstvo in izvrši volitve.

G. Lenarčič ustreže pozivu in iskreno pozdravi vse novoizvoljene odbornike. Povdarja važno nalogo vseh članov, da se izkažejo vredne zaupanja svojih volilcev in posvetijo vse svoje sile pospeševanju njihovih gospodarskih interesov, ne oziraje se na politično pripadnost. V dobi pogubnega strankarstva v vsem javnem življenju je potrebno izključno objektivno delo na gospodarskem polju.

Nato se kot izkušen 30 letni delavec v gospodarskem življenju izerpno ozre na našo gospodarsko preteklost, premotri pa tudi sedanost in bodočnost. Obširno govori o zgodovini zbornice, ki se je iz nekdane poslušne vladne služkinje razvila v krepko in plodonosno samostojno gospodarsko korporacijo, ki je nudila v vseh panogah gospodarske delavnosti jako inicijativo ter dajala gospodarskim krogom o vseh važnih gospodarskih vprašanjih točne informacije in koristne nasvete. To važno nalogo pa je mogla vršiti le s pomočjo odlično kvalificiranega konceptnega in drugega uradništva, ki mu izreka ob tej priliki najiskrenejšo zahvalo. Nadalje pouda izerpno sliko naše gospodarske krize od prevrata do danes in z žalostjo konstatira, da slednja še vedno bolj narašča. Raditega poziva vse odbornike, da se združijo v složnem delu za rešitev našega gospodarstva. Posebno pa opozarja, da naj bi imelo bodoče predsedstvo v vidiku imenovanja izenačenja davkov, reformo prometnega in poslovnega davka, pravično ureditev socialnega zavarovanja in važno carinsko vprašanje.

Po tem svojem poročilu preide k glavnim točkam dnevnega reda, namreč k volitvi predsednika in podpredsednikov. Tu se oglasi k besedi g. Josip Rebek in čita v imenu vrhovnega

obrtniškega sveta izjavo, v kateri konstatira, da se ravno kar minule volitve v trgovskem in obrtnem odseku niso izvršile nepristransko, temveč da so igrali važno vlogo tudi drugi negospodarski momenti.

Kot prvo dejstvo navaja krivično razveljavljenje kandidatne liste Zveze trgovskih gremijev, katere nosilec je bil g. Vilko Weixl iz Maribora. Volilni odbor kandidatne liste ni vrnil v popravilo, kakor je to storil v obrtnem in industrijskem odseku, temveč je preko čl. 17. in 18. volilne uredbe listo zavrnil.

Gospod minister trgovine in industrije je zahteval, naj mu volilni odbor predloži spise radi razveljavljenja kandidatne liste g. Vilka Weixla, a delegacija ugotavlja, da g. minister spisov še do danes nima.

Nadalje našteva velike nepravilnosti, ki jih je vsebovala kandidatna lista g. Ogrina glede posameznih kandidatov, a je bila kljub temu potrjena.

Vsled tega smatra delegacija, da trgovski odsek ni izvoljen v smislu volilne uredbe ter da kandidatna lista z nosilcem g. Ivanom Ogrinom ni bila potrjena v skladu z volilno uredbo. Iz tega sledi, da izvoljena trgovski odsek in obrtni odsek nista izraz organiziranega trgovstva in obrtništva.

Končno izjavlja delegacija, da bo v tej zbornici sodelovala ter posvečala vso pažnjo važnim gospodarskim vprašanjem, ki se tičejo našega obrtništva. Vršila pa bo tudi strogo kontrolo in objektivno kritiko nad vsem njenim delovanjem.

Večina je sicer burno protestirala, a kljub temu je mogel g. Rebek prečitati svojo izjavo do konca.

Ob 11. uri prekine začasni predsednik za pet minut sejo v svrhu posvetovanja posameznih odsekov za volitev zborničnega predsednika.

Po odmoru pouči g. predsednik odbornike o načinu volitev in imenuje za skrutinatorja gg. dr. Pipuša in Avseneka. Ko hoče g. Rebek prečitati še drugo izjavo Vrhovnega obrtniškega sveta, se temu večina upre in zato jo izroči g. predsedniku na zapisnik. Izjava ugotavlja, da je Vrhovni obrtniški svet proti konstituiranju zbornice, ker minister trgovine pritožbe proti volitvam še ni rešil.

Pri predsedniških volitvah je bilo oddanih 46 listkov. Od teh se je glasilo 39 na g. Jelačina, 7 pa je bilo praznih. Izvoljen je torej g. Ivan Jelačin.

Volitev podpredsednikov se je izvršila po posameznih odsekih. V trgovinskem je bil stavljen sledeč ternopredlog: Leopold Bruderman, Rudolf Stermecki in Alojzij Sušnik. Od oddanih 46 listkov se je glasilo 27 na g. Brudermana, 9 na g. Stermeckija, 4 na g. Sušnika, 6 pa je bilo praznih. V trgovinskem odseku je torej izvoljen g. Leopold Bruderman.

V obrtnem odseku je vseboval ternopredlog gg. Ivana Ogrina, Miloša Hohnjeca in Jerneja Ložarja. Tu je g. Josip Rebek ogorčeno protestiral, da je večina popolnoma prezrla minoriteto in je ni videla vprašala, kakšne kandidate si želi. Od oddanih 46 listkov se je glasilo 37 na Ivana Ogrina, 7 na Miloša Hohnjeca, 5 na Josipa Rebeka, 2 pa sta bila prazna. Izvoljen je g. Ivan Ogrin.

S tem je bila izvršena volitev in g. Lenarčič prosi novoizvoljenega predsednika, da prevzame svoje mesto.

G. Jelačin se v svojem in v imenu podpredsednikov zahvali za izraženo zaupanje ter izjavi, da hoče radi že poznega časa odložiti poročilo o svojem preteklem delovanju in o smernicah bodočega dela za prihodnjo sejo, ki se bo vršila predvidoma v prvi polovici meseca decembra. Zbornica je odposlala tudi udanostno brzojavko Njegovemu Veličanstvu kralju ter pozdravno brzojavko ministru trgovine in industrije dr. M. Spahu. Končno je izrazila še oster protest proti nameravani ukinitvi ljubljanske tehnične in medicinske fakultete.

Načrt zakona o prisilni poravnavi.

Društvo »Pravnik« v Ljubljani je priredilo dne 23. t. m. predavanje o načrtu zakona o prisilni poravnavi izven stečaja. Predavanja so se poleg pravnikov udeležili tudi številni zastopniki trgovskih in industrijskih korporacij, med temi za Zbornico TOI g. podpredsednik Ogrin in g. gen. tajnik dr. F. Windischer, Zvezo trg. gremijev pa njen podpreds. g. J. Kavčič. Predavatelj g. d. s. sv. dr. E. Eberl je v svojem sicer razmeroma kratkem, toda povsem izčrpnem in preglednem referatu obdelal predavalno snov tako poljudno in zanimivo, da so mu mogli z lahkoto slediti tudi nejuristi. Naše gospodarske korporacije so ob priliki ankete, ki jo je priredila Zbornica TOI, že v glavnem podale svoje mnenje in predloge o tem načrtu. Ker referat g. dr. Eberla vsebuje obenem tudi mnenje naših mednarodnih pravnikiških krogov, smatramo za umestno, da podamo v naslednjem glavne misli in konkretne predloge, katere stavijo ti krogi k načrtu zakona o prisilni poravnavi izven stečaja.

Po mnenju g. predavatelja omenjeni zakonski načrt ni slab, vendar je potreben še izpopolnitve. Predvsem mora bodoči zakon biti tak, da bode deležen njegovih ugodnosti samo oni dolžnik, ki zaprosi za poravnavo, čim je ugotovil svojo prezadolženost in ne odlašaja tako dolgo, da zagospodari skoro vse svoje premoženje. Prav tako je treba, da bodo v bodoče dane garancije, da se sklenjena poravnava tudi dejansko in v redu izpolni. Postopanje in sestava poravnalnih organov morata biti taka, da se dobi hitro točen pregled dolžnikovega premoženjskega stanja, pa tudi njegovega gospodarstva v pretekli dobi ter vzrokov, ki so dovedli do insolvence. Onemogočiti se mora vsakršen nedopusten vpliv dolžnika. Majorizacijo manjšinskih upnikov je treba omejiti. K poravnavi je pritegniti vse one osebe, ki imajo od nje neposredno ali posredno korist.

Predlagatelj predlaga, da se v zakonski načrt sprejme določilo, da se poravnalno postopanje ne more uvesti, odnosno da ga je takoj ustaviti, čim se dožene, da je dolžnik s poravnalnim predlogom odlašal več kot tri mesece, odkar je moral vedeti, da je postal insolventen, ali da je dolžnik v zadnjih treh letih pred otvoritvijo poravnalnega postopanja prenesel del svoje imovine bodisi brezplačno ali proti plačilu na ženo ali otroke ali brezplačno na druge osebe in je ta odtujitev nov vzrok nastale prezadolžitve. Isto se ima zgoditi, če je dolžnik favoriziral posamezne upnike na očitno škodo ostalih z ločitvenimi pravicami, ali če stvoritve poravnalnega postopanja ni predlagal v osmih dneh potem, ko je bila ena četrtina njegove imovine pravomočno zarubljena.

Glavna naloga poravnalnega sodnika je, da pazi na zakonit in pravičen potek postopanja, da upliva posredovalno. Razčiščenje, ugotovitev obstoja pogojev za poravnavo in odločitev o poravnalnem predlogu je stvar prizadetih upnikov. Upništvo naj ima čim širšo avtonomijo. Zato naj bo institucija upniškega odbora, ki se voli in ga sodišče potrjuje, obligatorna. Za upravitelja naj se redoma postavljajo osebe s pravniško prakso (odvetniki, notarji ali vpokojeni sodniki). Honorar naj bi se določil z zakonito relacijo napram aktivam, tako da bi bili stroški procentualno vedno enaki. Najkasneje 14 dni po otvoritvi poravnalnega postopanja naj bi se vršil prvi zbor upnikov, da izvoli upniški odbor, se posvetuje in stavi predloge za nadaljnje postopanje. Manjšina z vsaj 25% iznosa terjatev mora poslati v upniški odbor svojega zastopnika s posvetovalnim glasom in pravico, da oddaja odvojeno mnenje. Sklepi upniškega odbora vežejo poravnalnega upravitelja, ki pa ima pravico, da odloži izvršitev odborovih sklepov do končne odločitve poravnalnega sodnika. Na njegov predlog more sodišče izpremeniti člane odbora ali pa imenovati nov odbor upnikov brez zašlišanja upni-

škega zbora. Poročilo upniškega odbora se mora predložiti najkasneje 10 dni pred poravnalnim narokom obenem z morebitnim odvojenim mnenjem manjšinskega zaupnika. Poročilo je poslato med drugim tudi vsem gospodarskim zbornicam.

Kvota, ki jo določa načrt zakona o prisilni poravnavi izven stečaja, naj bi se mogla znižati do 10%, ako je insolventnost zakrivila elementarna nezdoga ali vojni dogodek. Za dovolitev moratorija do enega leta naj bi zadoščevala večina vseh terjatev, pri daljšem moratoriju in pri poravnava z manj kot 75% no kvoto naj bi zadoščevala dvetretjinska večina. To naj velja tudi za poravnave, ki imajo svoj vzrok v elementarnih nezgodah. V ostalem bi bila potrebna tričetrtinska večina. V vseh primerih mora za poravnavo glasovati vsaj nadpolovična večina vseh glasujočih upnikov.

Za izpolnitev poravnave mora vedno jamčiti tudi dolžnikov zakonski drug. Odbor za izvedbo poravnave naj bo mogoč tudi pri poravnava dolžnikov, ki niso denarni zavodi, vsaj fakultativno. Roki člena 4 načrta za izpolnitev bi lahko odpadli. Odločitev naj se prepusti upnikom. Določbe člena 5. o primerih, ko je poravnalni predlog a limine zavrniti, bi bilo črtati, kajti dolžnik pride v preiskavo lahko tudi vsled zlobne ovadbe.

Dolžnik ima pristavljati firmi označ-

bo »V poravnalnem postopanju«. Dolžniku naj se vzame vsaka ingerenca na postavljanje in odstavljane organov, katerih naloga je ščititi le upnika.

Pravico čl. 34. do odložitve poravnalnega naroka naj bi imel sodnik tudi na predlog upravitelja odn. upniškega odbora, ako ta ni mogel pravčasno predložiti svojega poročila.

Zakon naj točno določa primere, kdaj ima ustaviti poravnalno postopanje sodnik (radi formalnih nedostatkov) in kdaj poravnalno sodišče (če je preje rešiti meritorno vprašanje). Določba, da se more ustaviti postopanje, ako se pokaže, da dolžnik hoče upnike le izigravati ali da mu manjka resna volja ali možnost, da izpolni poravnavo, je presplošna in omogoča šikane. Zato naj odpade. Odločitev je itak v rokah upnikov, ker so najbolj interesirani. Kjer je bila zaznamovana uvedba poravnave, naj se zaznamuje tudi vsebina poravnave in izbrise le, če se dolžnik izkaže, da je poravnavo izpolnil.

V debato, ki je sledila predavanju in pri kateri je za trgovske kroge podal svoje mnenje tudi J. Kavčič, so se stavili še nekateri dodatni predlogi. Osebito se je povdarjala potreba po uspešnih garancijah za izpolnitev poravnave in po kazenskih sankcijah proti zlorabam poravnalne institucije in zlonamernemu postopanju dolžnikov v škodo upnikov.

BANKE V BOLGARIJI.

Priobčen je seznam bolgarskih bank. Vse spodaj navedene banke imajo sedež v Sofiji, večje med njimi imajo podruž-

nice v najvažnejših podeželnih mestih. Poleg navedenih bank je na deželi še več manjših bank lokalnega značaja.

Ime banke	Leto ustanovitve	Glavnica	Rezerve	Vloge
v tisočih levov				
Banque Balkanique	1906	50.000	6.000	496.200
Banka »Bulgaria«	1911	14.000	—	2.160
Banka za trgovino in industrijo	1919	10.000	1.086	24.265
Banka za ljudski kredit	1919	15.000	1.500	112.300
Banka Otečestvo	1917	10.000	265	—
Bolgarska banka	1917	30.000	1.207	52.858
Bančna zveza	1917	25.000	3.600	95.600
Bolgarska Kreditna banka	1918	13.500	140	23.482
Bolgarska Trgovska banka	1895	60.000	15.000	322.000
Bolgarska Generalna banka	1905	50.000	8.178	274.500
Gradbena banka Gradivo	1912	10.000	—	—
Italijansko-bolgarska Trgovska banka	1919	40.000	4.994	634.500
Banka za izvoz in uvoz	1906	3.000	499	9.108
Mednarodna banka za Bolgarijo	1912	75.000	700	9.108
Kreditna banka	1905	10.000	3.800	343.855
Banka za izdelovanje rožnega olja	1917	4.000	745	2.089
Banka Sofija	1905	10.000	4.300	62.486
Diskontna banka	1914	2.000	125	—
Slovanska banka	1920	2.000	167	1.512
Trgovska-kreditna banka	1917	5.000	4.068	13.567
Banque Franco-Belge pour la Bulgarie	1920	80.000	2.057	278.900
Franko-bolg. banka za medn. trgovino	1917	22.000	10.000	256.004
Bolgarska Palestinska banka	1919	9.000	1.014	18.406

Vidimo prav zanimive podatke. Prvič, da ni nobena od naštetih 23 bank ustanovljena pred letom 1905. Čudno se nam zdi, da bi bila med vojsko ustanovljena Franko-bolgarska banka za mednarodno trgovino; namesto 1917 bi morala biti najbrž kakšna druga letnica. Dalje se nam čudno zdi, da bi po letu 1920 ne bila ustanovljena nobena nova banka. — Največjo glavnico ima Banque Franco-Belge, 80 milijonov levov; za njo pride Mednarodna banka za Bolgarijo s 75 mil. levov, nato Bolgarska Trgovska banka s

60 milijoni in za njo Banque Balkanique ter Bolgarska Generalna banka vsaka s 50 milijonov levov. Če odštejemo še Italijansko-bolgarsko trgovsko banko in Bolgarsko banko, ostanejo vse druge banke pod ustanovno glavnico 30 mil. levov. Drugače je pa glede vlog. Največ jih ima Banka za izvoz in uvoz, 834½ mil. levov. Za njo pride Banque Balkanique s ca pol milijarde levov, nato pa Kreditna banka in Bolgarska trgovska banka. Par bank pa sploh nima hranilnih vlog.

SVARILO VSEM OBRTNIKOM!

Mnogo se je že pisalo o inozemskih potnikih in imeli smo že dovolj izkušenj o tem, na kakšen premeten način lovijo naročila. Slučaj, na katerega hočemo opozoriti, je navidezno povsem reelen, vendar v ozadju je zopet nekaj, pred čemur hočemo javnost, posebno pa obrtništvo opozoriti, da bodo pri naročilih skrajno previdni. V tajništvu Sreskega gremija trgovcev v Celju se je oglašil obrtnik in navedel sledeče: Pri njemu se je oglašil potnik tvrdke »Wagner Werke« J. Wachstein, Wien X., Laxenburgerstrasse 12, ki ga je več ko dve uri obdelaval, da podpiše naročilo za nek mizarski stroj. Če ravno je ta obrtnik naglašal, da stroja ne rabi v svojem obratu, se je vendar zgodilo, da je ta skupno s svojo ženo podpisal naročilo in tri blanco menice, glaseče se skupno na vsoto 45.000 Din. Takoj po podpisu naročila je potnik, ki je bil v spremstvu neke dame, na nepojasnjen način izginil in šele sedaj se je ta obrtnik zavedel, kaj se je zgodilo; toda bilo

je prepozno. Zaman je iskal zastopnika, da bi sklep preklical, ki ga je očitno storil pod njegovim velikim sugestivnim uplivom.

Iz zadržanja tega potnika imamo utis, da tu ne more biti vse v redu, posebno ko je od obrtnika zahteval menico. Radi tega se vsi obrtniki v lastnem interesu opozarjajo, naj bodo pri naročilih skrajno previdni, posebno pa naj pazijo na gori navedenega potnika. — Iz tajništva Sreskega gremija trgovcev v Celju.

Ljubljanska borza.

Tečaj 25. novembra 1927	Povpraševanje Dn	Ponudba Dn
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13.555	13.585
Curih 100 fr.	1094.—	1097.—
Dunaj 1 šilling	7.9975	8.0275
London 1 funt	276.65	277.45
Newyork 1 dolar	56.64	56.64
Paris 100 fr.	223.—	225.—
Praga 100 kron	168.05	168.85

O ameriškanski industriji.

(Vir: Dr. Fritz Tänzler: »Aus dem Arbeitsleben Amerikas«. Berlin 1927.)

Z ameriškansko industrijo je združen pojem velike industrije, kar jasno priča statistika: Od 200.000 obratov (samo takih, katerih letna produkcijska vrednost znaša več ko 5000 dolarjev), ki zaposlujejo 8-8 milijonov delavcev, je odpadel že v letu 1923 skoraj četrti del na obrate z več ko 1000 delavci, medtem ko v letu 1921 šele peti del. Ta razvoj k veliki industriji je brez dvoma v letih 1925 in 1926 zavzel še večje dimenzije. 10 tisoč obratov, po številu torej 5%, je imelo po več ko 1 milijon dolarjev letne produkcijske vrednosti in je obsegalo $\frac{2}{3}$ celokupne industrijske produkcijske vrednosti.

Umevno je, da razpolaga ta velika industrija tudi z večino investiranega kapitala. Ceni se, da reprezentira 56 družb (brez Forda) šestino investiranega celokupnega kapitala, medtem ko odpade na 417.000 družb ostalih pet šestin.

Narastli produkcijski in kapitalni moči velikih podjetij odgovarja tudi velikost in porast njihovih dobičkov. Leta 1926 je znašal dobiček 12 velikih koncernov več ko 1 milijardo dolarjev. Načelovala je General Motors Company s 176 milijoni čistega dobička napram 106 milijonom v l. 1925 in 45 milijonom v l. 1924, tako da je svoj dobiček v toku 2 let skoro potvorila. Njej sledijo Standard Oil Company s 140 milijoni dol., United States Steel Corporation s 115 milijoni dolarjev, American Telephone and Telegraph Comp. s 100 milijoni dolarjev, Ford Motor Comp. z 80 milijoni dolarjev, Pennsylvania Railroad z 68 milijoni dolarjev, Standard Oil Comp. v Newyorku, Central Railroad in General Electric Comp.

Celokupni dobiček vseh navedenih družb so znašali l. 1926 1.008 milijarde dolarjev napram 835 milijonom v l. 1925 in 647 milijonom v l. 1924.

Glavni sedeži imenovanih industrij so v državah New York, New Jersey, Massachusetts, Pennsylvania, Ohio, Michigan, Illinois, torej na vzhodu in sredi vzhoda dežele.

Pravna oblika industrijskih obratov je akcijska družba. Leta 1904 je bilo še samo 13,8% obratov, računajoč po številu zaposlenih delavcev, v zasebnih rokah, v l. 1919 pa še komaj 6,9%.

Za gospodarski in socialni razvoj dežele je posebnega pomena železna in jeklena industrija. V njej zavzema prvo mesto United States Steel Corporation, ki deluje z akcijskim kapitalom $\frac{1}{2}$ milijarde dolarjev in je bila ustanovljena l. 1900. Njena ustanoviteljica in organizatorja sta bila Andrew Carnegie in Elbert Gary. Združila sta 10 družb in sicer American Bridge Co., Lake Superior Consolidated Iron Mines, National Steel Co., National Tube Co., Federal Steel Co., Amer. Steel and Wire Co., Amer. Tin Plate Co., Carnegie Steel Co., Amer. Sheet Steel Co., Amer. Steel Hoop Co. Te so vsebovale 149 jeklarn najrazličnejše vrste s kapaciteto 9-4 milijonov ton sirovega jekla in 78 velikih peči. Sedanja kapaciteta znaša 22-7 milijonov ton sirovega jekla. Število zaposlenih delavcev je okoli 275.000, povprečni zaslužek 1828 dolarjev letno (1925) napram 717 dolarjev v letu 1902. Leta 1900 je znašala produkcija jekla samo malenkost več, ko ona Nemčije, l. 1913 pa je prekosila Nemčijo in Anglijo skupaj. In l. 1921 je producirala že $\frac{1}{3}$ vse svetovne jeklene proizvodnje, čeravno obsega od celokupne jeklene produkcije Združenih držav samo 45%. V vojni je zvišala družba dividendo, ki se je sicer sukala okoli 5%, od 14 na 18%. Od l. 1914 do 1918 je dobavila lastni državi in zaveznikom 18 $\frac{1}{2}$ milijonov ton jekla in je izdala 203 milijone dolarjev za povečanje obratov v vojne svrhe.

Na socialnem polju dobi Steel Corporation svoje obilje po predsedniku njenega direktorja Gary-ju. Slednji zastopa stališče, da mora

ostati vodstvo obrata trdno v rokah delodajalcev, priznava pa, da je treba upoštevati tudi javni interes, ki se mu mora podrediti privatni. Absolutno odklanja vmešavanje drugih v delovno razmerje in izvaja načelo, ne se protiviti izboljšanju delavskega položaja, temveč ga prostovoljno nuditi, da postane delavec državljan z lastno odgovornostjo. Izvrstno sredstvo za ohranitev dobrih odnošajev z delavstvom je akcijska soudeležba, na kateri je udeležnih 16.000 delavcev. Potom pouka in skupnega dela podjetnikov in delavcev se je v zadnjih dveh desetletjih znižalo število nezgodnih slučajev v obratih družbe za $\frac{2}{3}$ in s ponosom poudarja Gary, da vzdržuje podjetje 28.000 delavskih hiš, 27 cerkev, 32 šol, 11 bolnic, 383 pomožnih postaj, 39 klubov, 19 plavališč, 169 igrališč in 99 tenisprostorov.

(Konec prihodajti.)

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani sporoča sledeče: Ker je v zadnjem času opažati, da nekateri trgovci zanemarjajo določilo obrtnega reda s priglaskanjem nastavljenega osovja (pomočnikov, vajencev, pisarniškega osovja), opozarja gremij vse one, ki te zaposlujejo, da točno sporočajo vsako spremembo osovja, ker se bo proti vsem kršiteljem postopalo v smislu določil obrtnega reda. — Načelstvo.

Trgovina.

Izvoz tobaka iz Bolgarije. Bolgarski tobačni trg se je v zadnjem času zelo poživil, v južnih delih države je povpraševanje zmeraj živahnije. V več okrajih na jugu so prodali že toliko tobaka, da so razpoložljive le še majhne zaloge. Cene so dosti višje kot so bile še pred par tedni; za boljše vrste plačujejo povprečno 100—120 levov, za srednje 75 do 96, deloma tudi 107. Po izkazu bolgarskega statističnega urada je bilo eksportirane v avgustu 1,724.000 kg tobaka, v septembru pa 2,584.000, torej neprimerno več. Za oktober nimajo še natančnih številk; gotovo je pa, da ne zaostajajo za septemborskimi in da jih morebiti še prekašajo. Najbolje vrste Melnik so dosegle v septembru 130, v oktobru 160, vrste Kardžali pa 150 oziroma 190 levov za 1 kg. Seveda vpliva ta velika hausse ugodno tudi na ceno še ne prodanih zalog iz prejšnjih letnikov. Med največjimi nakupovalci bolgarskega tobaka je tvrdka Kouzoglou, ki ga je in ga bo nakupila iz najboljših letošnjih vrst ca 5 milijonov kg. — Nakupovalci ogrske tobake ne režije so že v Bolgariji, avstrijska tobakna režija pa bo poslala v Bolgarijo nakupovalno komisijo. Tudi velike egiptске tovarne cigaret kažejo živahno zanimanje za bolgarski tobak.

Zunanja trgovina Rusije. Ves promet ruske zunanje trgovine čez vse državne meje je znašal v preteklem računskem letu okt. 1926 do sept. 1927 1481-3 mil. rubljev, v prejšnjem računskem letu 1925 in 1926 pa 1433 milijonov rubljev. Eksport od l. 1925/26 na 1926/27 se je dvignil od 676-6 na 768-6 mil. rubljev. Bilanca zunanje trgovine kaže v letu 1926/27 prvič po dveh letih zopet aktivnost, in sicer 55-9 mil. rubljev, dočim je bilo leto 1925/26 za 79-8 mil. rubljev pasivno. Največ prometa preko evropskih mej Rusije je šlo v Nemčijo in Anglijo, ti dve sta bili glavni odjemalki. Upajo, da bo sedanja aktivnost ostala in da se bo še povečala.

Industrija.

I. G. Farben. 10. decembra bo seja upravnega sveta tega velekoncerna, v kateri bodo poročali o finančnih načrtih. Beremo, da bodo dobili stari delničarji prednostno pravico za nakup novih delnic. Družba potrebuje večjih denarnih sredstev za projektirano razširjenje naprav izdelave bencina in sintetičnega kavčuka. Tudi v dosedanjih produkcijskih panogah družbe je prodaja nadalje narasla in bodo zato tudi v teh panogah izvedli nove velike investicije. Dalje se bodo pogajali v decembru zastopniki barvilne industrije o razdelitvi prodajnih trgov. Po ureditvi evropskega prodajnega vprašanja bo pričel franco-

sko-nemški kartel kemije konkurenco z ameriškimi tovarnami. Pogajanja z angleškimi kemičnim trustom so zadela na težkoče in so jih zaenkrat prekinili.

Amerikanci gradijo jeklarne v Rusiji. Sovjetska vlada in ameriški bankir Farquhar sta podpisala pogodbo, po kateri bo zgradil Amerikanec v južni Rusiji veliko jeklarne; stala bo 20 milijonov dolarjev in bo na najmodernejši način opremljena. Potankosti o dogovoru še niso znane. V tej zvezi se zopet sliši ime renskega industrijca Otona Wolffa, ki je v tesnih stikih s Farquharjem. Stroške jeklarne bodo odplačali Rusi v šestih letih, nakar bo prešlo podjetje v njih last.

Združitev dveh svetovnih podjetij pisarniških strojev. Iz Amerike prihajajo poročila o pomembni tozadevni združitvi. Družba Elliot-Fisher, edina izdelovalka posebne vrste pisalnih strojev in obstoječa že skoraj 40 let, je dobila skupaj s skupino newyorških zasebnih bankirjev kontrolo nad svetovnoznanim izbornim podjetjem Underwood in je s tem pritegnila v svoj interesni krog največje svetovno podjetje pisalnih strojev. Že pred letom dni je kupila družba Elliot-Fisher neko ameriško podjetje Underwood, ki ima 30 milijonov dolarjev lastnega kapitala. S tem je nastal nov ameriški velekoncern pisarniške strojne panoge, ki bo razpolagal v svoji celoti s skupno glavnično močjo 40 do 50 milijonov dolarjev. In Amerika ni dežela trustov, tam imajo antitrustni zakon. To je res v zasmeh.

Mednarodna mesna konferenca. Argentinsko zunanje ministrstvo je dobilo od svojega poslanika v Washingtonu predlog, naj skliče svetovno konferenco, na kateri naj bi se podrobno obravnavala vsa vprašanja, tičočna se mesne industrije. Argentinske družbe, ki trgujejo z mesom, so se izrekle za ta predlog in upajo, da bodo dobile na ta način nove odjemalne trge za argentinsko meso.

Češki in poljski emajl. Tovarne emajlne posode na Češkoslovaškem in Poljskem so se dogovorile, da poljske tovarne ne smejo prodajati svojih proizvodov v Avstriji, Ogrski in Jugoslaviji, češkoslovaške tovarne pa ne v Latviji, Estonki in Finski. Rumunski trg sta si oba sindikata razdelila. Dogovor se tiče samo emajlirane domače posode, ne pa drugih emajliranih izdelkov, in velja za določbo obeh zvez.

Položaj poljske sladkorne industrije je trenutno precej kritičen. Poljska sladkorna industrija ima izrecno eksportni značaj in je njen konjunkturni položaj v ozki zvezi s položajem na svetovnem sladkornem trgu. Sedaj trpi Poljska vsled znane svetovne sladkorne nadprodukcije, ki presega konsumno zmoglost svetovnih trgov že za ca 1 milijon ton. Nadprodukcija je povzročila obenem tudi velik padeč v cenah. V tekoči kampanji eksportira Poljska ca 40% svojega sladkorja in je torej prav zelo odvisna od svetovnotržišnih cen.

Denarstvo.

Mussolini hoče relacijo 90. Pisali smo že o tem. Sedaj je Mussolini v razgovoru s predsednikom zveze bančnih uradnikov razpravljal sindikalistično organizacijo te kategorije uradništva in je pri tej priliki ponovno izrazil svojo trdno voljo, da nikakor ne mara druge kvote kot 90; torej 90 lir = 1 funt. Dostavil je, da morajo banke prilagoditi svoje delovanje tej končni relaciji.

Ogrske železnice in angleški kapital. Ogrske državne železnice morajo izvesti obširna rekonstrukcijska dela, morajo obnoviti tračnice in pragove, nabaviti si nove vagon ter prezidati in razširiti večje število kolodvorov. Vsa ta dela zahtevajo glavnic 300 do 400 milijonov pengö in se morejo izvršiti le potom kreditne operacije z inozemstvom. Ogrski finančni minister Bud se je pogajal v tej zadevi v Londonu in je dosegel že gotove uspehe. Angleži pa zahtevajo, da mora biti proračun državnih železnic v ravnovesju; zlasti pokojnine so spravile proračun iz ravnovesja. Sedaj hoče vlada odvzeti pokojninska bremena železnicam in jih vzeti na svojo ramo; na ta način bo posojilo kmalu pod streho. Kot prvi obrok imenujejo kredit v znesku 130 mil. pengö. Izvršena rekonstrukcijska dela bodo pomenila zlasti za ogrsko industrijo novo konjunkturno dobo.

RAZNO.

Nova palača Zveze narodov. Lastnik posestva »Perle du Lac« v Zenevi je podpisal pogodbo, glasom katere proda svoje posestvo kantonu Genève, ki kupuje na račun Zveze narodov. To posestvo tvori del ozemlja nove palače Zveze narodov. S podpisom pogodbe sta se ugodno zaključila tudi dva tekoča procesa. Kupnina znaša 200.000 švicarskih frankov, torej 9 milijonov dinarjev.

Avstrijski teden. Avstrijska industrija razvija v zadnjem času velikansko propagando za domače izdelke. Pred kratkim je priredila takozvani »avstrijski teden« in so razposlali sedaj na ca 1000 tvrdk vprašalne pole, če se je v teku onega tedna promet kaj poživil in kako veliko je bilo zanimanje kupcev za avstrijsko blago. Dosedanji odgovori pričajo o uspehu in soglašajo z načinom prireditve tega tedna. Soglasno opozarjajo na to, naj se priredi še en tak teden.

Evropska sladkorna produkcija. Mednarodna zveza za sladkorno statistiko na Dunaju priobčuje zaključke drugega povpraševanja po tovarnah z dnem 18. novembra o sladkorni produkciji 1927/28. Cennitvena številka od začetka oktobra se zviša za 38.000 ton. Največji prirastek napram prvi cennitvi izkazuje Češkoslovaška, s 54.000 tonami. Nas zanima v prvi vrsti Jugoslavija, ki je prišla za 9,8% večjo produkcijo ali 85.000 ton.

Petrolej na Grškem. Uporaba petroleja za motorni pogon, se je na Grškem v zadnjih letih zelo dvignila. Sledeči seznam nam kaže razvoj v stanju petrolejskih motorjev v grški industriji:

Leto	Novo dobave v KS	Skupno stanje v KS
1920	810	13.990
1921	1685	15.675
1922	205	15.883
1923	702	16.585
1924	1873	18.458
1925	3320	21.778
1926	6444	28.222

Temu odgovarja tudi rastoči **uvoz petroleja** v Grčijo in nam ga kaže sledeči seznam:

Leto	Uvoz v tonah	Vrednost v drahmah
1920	6.785	26.502.475
1921	10.749	12.105.632
1922	11.749	12.642.337
1923	10.727	21.806.970
1924	23.749	38.738.480
1925	20.581	37.160.800
1926	37.420	85.452.099

Zlasti velik je bil skok od leta 1923 na leto 1924 ter od 1925 na 1926, tako glede ton kot glede vrednosti.

Turška tobačna razstava. 16. t. m. se je pričela v Akhisarju velika turška tobačna razstava, ki ji posvečata turška vlada in vsa turška javnost največjo pozornost. Poseben odbor proučuje obenem vprašanja pospeševanja tobačne kulture. Zlasti gre tudi za to, kako naj bi v Smirni nastanjene tobačne družbe, zlasti ameriške, dajale pridelovalcem tobaka redne predudje, da bi ne bili pridelovalci sredi žetve prisiljeni, da oddajo blago po nizki ceni. Če bo imelo to prizadevanje uspeh, bodo ta način razširili tudi na druge zemlje pridelke.

Drobne vesti. — V Bruslju se vršijo pogajanja med belgijskimi, nemškimi, jugoslovanskimi in francoskimi predilnicami lanu v svrhu ustanovitve kartela za določitev cen. — Sovjetska Rusija je posodila **Mongoliji** 80 milijonov rubljev ali osem milijonov angl. funtov za gradbo strateške železnice do ruske meje. Mongolija je popolnoma pod ruskim vplivom. — **Praška Meččanska pivovarna** razdeljuje dividendo 120 Kč. — Na **Poljsko** so prišli zastopniki francoske finance, da študirajo možnost naložbe francoskega kapitala na Poljskem. — Fuzija podjetij **Armstrong in Vickers** namerava racionalizacijo obratovanja. Nekatere tovarne bodo izdelovale izključno le orožje, druge pa poljedelske stroje. S tem se bodo dosegli veliki prihranki in se bo dvignila kvaliteta izdelka. — **Splošna konjunktura v Češkoslovaški** obeta biti nadalje ugodna. Sicer konjunktura ne gre naprej, ker je itak že v polnem razmahu, a ne kaže tudi nobenih znakov poslabšanja. — **Avstrijske pivovarne St. Marx, Simmering in Dreher** se bodo združile s **Hütteldorfer Brauerei A. G.** in bodo dvignile delniško glavnicu od 15 na 20 mil. šilingov. — **Bilanca poljske zunanje trgovine** v oktobru izkazuje uvoz 260 milijonov zlatov, izvoz 237 milijonov, torej pasivnost 23 mil zlatov. Tako izvoz kot uvoz sta

se napram septembru dvignila za 20 odstotkov. — Novosadska tekstilna tvrdka Ladosić in Stalzon je proglasila insolventnost, s pasivnostjo 600.000 Din. Ze dolgo časa se je borila s težkočami in ni mogla zadostiti svojim plačivnim obveznostim. — Novoustanovljeni poljski kartel nafte je pričel svoje delovanje s tem, da je domače cene dvignil za 5 do 20%; eksportne cene ostanejo nespremenjene. — Pogajanja za ustanovitev italijanskoameriške družbe za italijanske elektro-borzne listine so pred zaključkom. Družba bo razpolagala z glavnico 20 milijonov dolarjev. Italijanski del družbe bo kontroliral tečajno gibanje listin. Na transakciji je udeleženih 12 italijanskih električnih podjetij.

Po svetu. — Po začasnih ugotovitvah ruske statistične centralne uprave je znašala industrijska produkcija v Sovjetski Rusiji v preteklem gospodarskem letu nekaj nad 12 milijard rubljev in je prekosila industrijsko produkcijo gospodarskega leta 1925/26 za ca 13.2%. — V Ženevi se je sestel odbor pravnih strokovnjakov za menično pravo. Hočejo odpraviti nedostatke v menični zakonodaji itd. — Vsi večji italijanski kreditni zavodi so s 16. t. m. zopet znižali obrestno mero za hranilne vloge in za tekoče račune, in sicer za 1/2%. — Pogajanja o nakupu egiptskega bombaža za Rusijo so dovedla do začasnega zaključka. Egipetska vlada zahteva angleško bančno garancijo in se ruska vlada trudi, da jo dobi. — Rumuni bodo zopet enkrat pregledali svojo carinsko tarifo. — V turških finančnih krogih se zmeraj bolj uveljavlja mnenje, da dosežani denarni zakladi ne zadoščajo več

za rastoče potrebe gospodarstva moderne Turčije. Zmeraj bolj se sliši zahteva po ustanovitvi Državne banke, ki naj vrednoto regulira. — Turška vlada je sklenila napravo vzorčnega gozda v okolici Carigrada, kjer bodo pričeli tudi s poskusi pogozdovanja. Skušnje teh poskusov bodo porabili pri bližnji veliki pogozdovni akciji, ki se bo raztezala na vso turško državo. — Na Poljskem so ustanovili Škodovo tovarno in je ob priliki začetka obratovanja in ob navzočnosti Pilzudskija bil posvečen prvi v tovarni izdelani aeroplanski motor, izdelan torej pred uradno otvoritvijo. — Po izjavah Tarafa bodo znane tri evropske države, ki so podpisale sladkorni dogovor v Parizu, znižale izvoz na ca 1.800.000 ton. Kuba bo od svoje produkcije štirih milijonov ton izvozila ca 3 milijone 500.000 ton v U. S. A. in samo 350.000 ton v Evropo. Pogodba je v slučaju ratifikacije sklenjena na eno leto in bi jo nato eventualno še za eno leto podaljšali. — Kontinentalnemu kartelu cevi se je posrečilo, da je pridobil zase poljske tovarne cevi, in sicer s takojšnjo veljavnostjo. — Avstrijske tovarne avtomobilov so eksportirale letos že v prvih osmih mesecih 2500 avtomobilov, lani pa v vsem letu niti 1400 ne; računajo, da bo ves letošnji eksport še enkrat tako velik kot je bil lanski. Tudi domača prodaja se je zelo dvignila; lani 3000 avtomobilov, letos 5000. — V Južnem Walesu so ustanovili prodajni premogovni sindikat. Kontingentirali bodo produkcijo, določili bodo minimalne cene in napravili bodo blagajno, iz katere bodo dobile odškodnino one jame, ki niso dosegle svoje kvote. — I. G. Far-

ben imajo v načrtu nov način za pridobivanje kisika. — Predlagane poravnalne predloge tvrdke Neurath so sprejeli vsi upniki. Izplačana bo 35 odstotna kvota, in sicer 20% 15. februarja, 10% 31. julija in 5 odstotkov 31. decembra 1928. — V Lodzu je bila na dražbi prodana tekstilna tovarna Kindler. Kupila jo je angleška tvrdka Willay, ki ji dolguje Kindler večje zneske, za 9.110.000 zlatov. — Francozi in Poljaki hočejo napraviti velike ladjedelnice v novem poljskem pristanišču Gdynia (pri Danzigu). — Po dunajskem zgledu so štiri praške banke ustanovile družbo za financiranje trgovine z Rusijo. Gre zlasti za financiranje izvoza poljedelskih strojev za Južno Rusijo. — Trgovina Češkoslovaške in Rusije je za prvo državo aktivna. V mesecih januar-september je prodala Češkoslovaška v Rusijo za 129.6 mil. Kč blaga, kupila ga je pa v Rusiji za 88 1/2 milijona Kč. — Avstrijske zvezne železnice so pričele pogajanja za inozemsko posojilo v znesku 5 do 6 milijonov dolarjev. V Avstriji je sedaj debata o opustitvi elektrifikacije zveznih železnic prišla že tudi v parlament in v vsa druga javna zastopstva in je postalo to vprašanje predmet vseobčje pozornosti. Splošna tendenca kaže na to, da bodo zmagali zagovorniki elektrifikacije. Pozitivnega doslej še ni nič.

TRŽNA POROČILA.

Sladkorni trg. Vse pričakuje zaključka pogajanj s holandskimi oz. javanskimi producenti. Uspeh pogajanj z Javo bo seveda zelo važen, saj eksportira Javo več sladkorja kot udeležene tri evropske

dežele skupaj; seveda ima pa del javanskega pridelka zagotovljen prodajni trg na Daljnem vzhodu. Započeti akciji bi mogla škodovati tudi Rusija, če se akcije ne bi udeležila, saj je stalno večanje ruske produkcije vir vznemirjenja na sladkornih trgih. V Levanti se ruski sladkor že zelo javlja in izpodriva češkoslovaško in drugo provenienco. Zaenkrat je treba računati z dejstvom, da je letos 900.000 ton več sladkorja na razpolago kot lani, in le večji dvig konsuma bi mogel letos izenačiti diferenco med produkcijo in konsumom. Cene torej ne bodo več bistveno poskočile, tudi če bi bile nevidne zaloge pod normalom. Seveda, če bi omenjena velika akcija imela še nadalje večje uspehe, bi to na oblikovanje cen moglo kljub izdatnim zalogam še zmeraj ugodno vplivati — ugodno namreč v smislu producentov. — Vse gleda sedaj v Amsterdam.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Pravila naših delniških družb.

Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v

upravi »Trgovskega lista«.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Brzjavke: Kredit Ljubljana :: :: Telefon šte.: 2040, 2457, 2548; interurban: 2706, 2806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepositi itd.

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vseh vrst

KOKS, livarniški, plavžarski in plinski **BRIKETE**

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 18/l.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno iganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstne rudniško vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za čičave s električnim obratom. Ceniki na razpolago!

Na veliko **Galanterija** Na veliko

Trikotaža za dame in gospode. **Voila** za pletenje v vseh barvah. Velika izbira **nogavic, kravat** v raznih cenah. **Kompletne potrebščine** za krojače, šivilje in čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u, Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Postrežba točna. Cene nizke. Postrežba točna.

Izdelovanje olinatih barv, firnoja, lakov in steklarskega kleja. — Zaloge kemičnih in rudniških barv. — Potrebščine za slikarje, pisarje, slikarje in druge, vse v te stroke spadajoče.

Se priporočam

Ivan Jančar

TRGOVINA

MIKLOŠIČEVA C. 4

SKLADIŠČE

VIDOVDANSKA 14.

P. n. trgovcem društvom in organizacijam!

KOLENDARJE za leto 1928

izvršuje v vseh oblikah tiskarna „MERKUR“ v Ljubljani

Gregorčičeva ul. 23

Lastna knjigovoznica

Naročila sprejema in izvršuje koledarje že

sedaj

VINOČET
tovarna

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen **MALINOV SOK** (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„**ALKO**“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolzej.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce, obrtnike, industrijce in urade. — Lastna knjigovoznica

MIRTNE vence in šopke za poroke najnovejših oblik, božične prtičke (rutice), umetne cvetlice in peresa, nagrobne vence i. t. d. nudi po konkurenčnih cenah

Cvetličarna Podčetrtak

Lastnik:

RADO PREGRAD.

Specijalijeta:

Mirni venci in šopki.